

FACTORII CRIMINOGENI AI INFRAȚIUNILOR DE EXPLOATARE SEXUALĂ A FEMEILOR ȘI COPIILOR

Iurie LARII,
doctor în drept, conferențiar universitar
Oleg POHILĂ,
doctorand

REZUMAT

În articol sunt relevați și analizați factorii criminogeni ai infracțiunilor de exploatare sexuală a femeilor și copiilor, totodată fiind reflectate tendințele și pericolul real pe care îl prezintă fenomenul investigat pentru societate. Astfel, schimbările negative care s-au produs în urma crizei social-demografice și a celei economice, deprecierea valorilor moral-spirituale și culturale în condițiile actuale de evoluție a societății au impulsionat influența factorilor sus-menționați, generând, în același timp, intensificarea masivă a fenomenului exploatării sexuale.

Cuvinte-cheie: factori criminogeni, exploatare sexuală, servicii sexuale, femei, copii, victime, victimizare, trafic de ființe umane, prostituție, proxenetism, pornografie infantilă, viol, necesități sexuale, poftă sexuală etc.

CRIMINOGENIC FACTORS OF SEXUAL EXPLOITATION OFFENCES OF WOMEN AND CHILDREN

Iurie LARII,
phd, associate professor
Oleg POHILĂ,
doctoral student

SUMMARY

In the article are revealed and analyzed criminal factors of the crime of sexual exploitation of women and children, simultaneously being reflected the trends and the real danger for the society posed by the investigated phenomenon. Thus, the negative changes that occurred as a result of the social-demographic crisis and economical one, depreciation of the moral, spiritual and cultural values in the current conditions of society evolution have boosted the influence of the above mentioned factors, generating, at the same time, the massive intensification of the sexual exploitation phenomenon.

Keywords: criminal factors, sexual exploitation, women, children, victims, victimization, trafficking in human beings, prostitution, pandering, child pornography, rape, sexual needs, sexual cravings etc.

Introducere. Știința criminologică acordă o atenție deosebită cercetării cauzelor și condițiilor infracțiunii concrete care sunt o parte componentă a sistemului cauzal general al criminalității ca fenomen social. Studiul interconexiunii între nivelul social general și nivelul individual al cauzalității infracționalismului este o problemă criminologică importantă. Cercetarea cauzalității la nivelul individual permite organizarea prevenirii eficiente a infracțiunilor concrete, relevarea etapelor de criminalizare a persoanelor și elaborarea măsurilor profilactice individuale, de corijare și reeducare respectivă [1, p. 90].

Cercetarea științifică a proceselor de determinare și cauzalitate a criminalității este deosebit de importantă pentru modelarea și pronosticarea

fenomenului criminogen, elaborarea măsurilor de influență asupra acestuia. Așadar, cercetarea determinării și cauzalității criminalității este baza științifică pentru organizarea luptei cu acest fenomen socialmente periculos [1, p. 165].

Cauzalitatea concentrează în sine elemente ale filozofiei, economiei, politicii, jurisprudenței, teoriei științifice și a practicii sociale. Pentru că acceptarea ideii de cauzalitate presupune *ipse facto* acceptarea ideii de determinare – cauzalitatea nefiind altceva decât o latură a procesualității de determinare – este, de la sine înțeles, că implicarea ei în studiul criminologiei presupune mai întâi legitimarea ideii mai generale de determinare [2, p. 122].

În ceea ce privește activitatea

infracțională în domeniul exploatării sexuale a femeilor și copiilor, ca parte componentă a criminalității, în general, este necesar de menționat că aceasta apare și se modifică, mai întâi de toate, în urma influenței acelei situații sociale care se află la originea oricărui alt tip de criminalitate. În limitele respectivei investigații nu vom oferi o imagine exhaustivă și detaliată a factorilor care generează exploatarea sexuală a femeilor și copiilor, ci vom aborda doar cele mai relevante aspecte ale acestei probleme.

Metode și materiale aplicate. În procesul elaborării studiului a fost folosit materialul doctrinar și normativ cu privire la infracțiunile de exploatare sexuală a femeilor și copiilor. De asemenea, investiga-

rea acestui fenomen a fost posibilă prin aplicarea mai multor metode de cercetare științifică specifice teoriei dreptului și criminologiei: metoda logică, metoda analizei comparative, analiza sistemică, statistică etc. Totodată au fost utilizate lucrările savanților autohtoni, precum și materialele științifice ale doctrinarilor români, ruși, italieni etc.

Rezultate obținute și discuții. Consiliul Permanent al OSCE a identificat mai mulți factori criminogeni ai traficului de ființe umane și ai exploatării sexuale, inclusiv a copiilor, printre care: sărăcia, ineficiența structurilor sociale, deficitul locurilor de muncă și posibilitățile limitate de angajare în câmpul muncii, violența aplicată față de femei și copii, discriminarea de gen, de rasă și de etnie, corupția, existența conflictelor nesoluționate și a situațiilor post-conflictuale, migrația ilegală și cererea sporită pentru serviciile legate de exploatarea sexuală, prezența forței de muncă ieftină, care, deseori, este implicată ilegal în prestarea diferitor munci, nefiind protejată din punct de vedere social și juridic [3; 4, p. 149].

În opinia autorului rus O. Brodenco [5, p.p. 96-104], există mai mulți factori individuali de risc care facilitează exploatarea și traficul de ființe umane sau, altfel spus, cauze care transformă oamenii în victime ale sclaviei: sărăcia (nivelul veniturilor care nu asigură necesitățile minime de existență vitală); lipsa ocupației și a veniturilor stabile; nivelul scăzut de studii, accesul redus la studii; lipsa familiei sau situația nefavorabilă în familie (alcoolism, violență etc.); nihilismul juridic și nivelul de conștiință scăzut, care, în cele din urmă, implică diverse modele comportamentale de risc etc.

Autorul mai menționează, pe bună dreptate, că din grupul de risc fac parte, de asemenea, persoanele cu dizabilități, alcoolicii, narcomanii, imigranții, persoanele fără domiciliu stabil, anumite grupuri etnice etc.

Prin urmare, schimbările negative care s-au produs în urma crizei social-demografice și a celei economice, deprecierea valorilor moral-spirituale și culturale în condițiile actuale de evoluție a societății au impulsat

influența factorilor sus-menționați, generând, în același timp, intensificarea masivă a fenomenului exploatării sexuale. Deseori, manifestările individuale de această natură au loc în forme perverse, cinice, străine pentru societatea democratică, inclusiv sub formă de sclavie sexuală, sadism sexual și exploatare sexuală a copiilor. Iar „susținerea” coruptă și multilaterală a acestei activități criminale au transformat-o în unul din cele mai rentabile tipuri de activitate a criminalității organizate.

Problema cauzelor generale ale criminalității (factorii economici, politici, sociali, organizaționali, psihologici, juridici etc.) este expusă detaliat în literatura criminologică și, din aceste considerente, ne vom concentra atenția doar asupra complexului de factori speciali care generează fenomenul traficului de ființe umane în scopul exploatării sexuale, determinând anumite categorii de persoane spre comiterea acestui gen de infracțiuni.

Trecând la caracteristica comprehensibilă a complexului cauzal care vizează exploatarea sexuală, vom aminti că, la fel ca și în cazul oricărui alt tip de criminalitate, acesta include un număr enorm sau chiar nelimitat de diverși factori. În acest context, vom evidenția doar unul dintre ei, care, în opinia noastră, determină, în esență, asemenea unei forțe motrice, apariția și evoluția oricărui tip de criminalitate din domeniul vizat.

Este vorba despre faptul că la baza oricărei activități, benefice sau dăunătoare din punct de vedere social, se află o necesitate conștientizată sau neconștientizată. Acțiunea este întotdeauna o reacție în raport cu anumite necesități. După cum este bine cunoscut, evaluările morale și juridice ale necesității, pe de o parte, și a modului ei de realizare, pe de altă parte, nu coincid și nu sunt identice de fiecare dată. Cea mai potrivită sau absolut firească necesitate poate determina comiterea infracțiunii (nivelul individual), iar existența unei oarecare necesități sociale poate condiționa apariția unui nou tip de criminalitate (nivelul social).

Deci, rolul de bază în formarea motivelor infracționale îl au necesitățile. Ele reflectă dependența indi-

vidului față de mediul exterior [6, p. 61]. Psihologia socială evidențiază, mai întâi de toate, necesitățile vitale (biologice, fiziologice) și sociale, inclusiv economice. În cazul fenomenului investigat de noi este vorba despre toate categoriile de necesități menționate. La rândul lor, acestea condiționează motivația comportamentului uman, determinând orientarea concretă a personalității sau a anumitor grupuri sociale [7, p. 117; 8, p.p. 96-205]. Evident că necesitățile vitale și sociale apar sub diferite aspecte în calitate de „propulsori” ai comportamentului consumatorilor de servicii, infractorilor și victimelor exploatării sexuale. Din acest punct de vedere, vom examina tipurile concrete de necesități sociale care stimulează procesele negative în domeniul investigat și determină perspectivele nefavorabile ale respectivelor procese.

După cum este bine cunoscut, traficul de ființe umane, în multe din ipostazele și acțiunile sale conexe (sclavia, munca forțată, proxenetismul, pornografia infantilă etc.), reprezintă, în esență, totalitatea infracțiunilor comise cu cele mai diferite scopuri și prin multiple metode criminale, fiecare din ele constituind, într-o anumită măsură, o reacție ilicită la o necesitate socială cu caracter de masă (forța de muncă ieftină, îmbunătățirea stării sănătății prin transplantul unui organ, soluționarea problemei demografice prin adoptarea copiilor etc.). Tipul de criminalitate investigat reprezintă un așa-zis „sistem universal” predispus să satisfacă toate aceste necesități sociale.

În acest sens, dacă am medita asupra problemei vizate, spre exemplu, din punct de vedere economic (temporar, neluând în considerație aspectele legate de evaluarea juridico-morală a unei anumite necesități), un asemenea trafic de ființe umane este o reacție firească, inevitabilă și chiar așteptată din partea unei părți a lumii „de afaceri” la situația creată. Lipsa metodelor legale de soluționare a acestor probleme și imposibilitatea sau posibilitatea limitată de satisfacere a cererii apărute dau naștere formelor ilegale, inclusiv criminale, de activitate în aceste domenii ale economiei tenebre, contribuind la

prosperarea respectivului gen de activitate infracțională.

Trecând la analiza nemijlocită a subiectului abordat, este important de menționat că originile acestui fenomen negativ se regăsesc în diferite reflecții ale necesităților sexuale. Psihologii clasifică necesitățile sexuale în trei categorii: naturale, congenitale și fiziologice. În manifestările sale, îndeosebi la un nivel de mare amploare, acestea includ și componenta psihologică, intelectuală, culturală etc. Astfel, particularitățile necesităților sexuale ale omului sunt condiționate atât la nivel biologic, cât și la nivel social [9, p. 282].

În context, nu întâmplător a fost evidențiat aspectul legat de reflecțiile necesităților, deoarece acestea pot fi sporite (hipersexualitate) sau reduse, normale sau perverse (inclusiv patologice), satisfăcute sau nesatisfăcute. Prin urmare, este necesar de elucidat problema necesităților și a poftei sexuale nesatisfăcute, care, la rândul lor, propulsează un flux imens de persoane pe piața serviciilor sexuale, dintre care majoritatea o constituie bărbații. Anume aceste fluxuri creează un sol fertil, pe care exploatarea sexuală a femeilor și copiilor devine o afacere tot mai profitabilă.

Problema cererii (poftei) sexuale nesatisfăcute este investigată detaliat de către savanții sexologi, iar scopul prezentului studiu nu include examinarea detaliată a materialelor publicate în acest domeniu destul de complicat. Aici vom sublinia doar că pofta sexuală nesatisfăcută nu trebuie identificată cu necesitățile sexuale. Dacă necesitățile sexuale sunt condiționate atât social, cât și biologic, atunci pofta sexuală nesatisfăcută este condiționată exclusiv în mod social [10, p. 227]. Sursele sale pot fi: insatisfacția în raport cu relațiile conjugale intime (dizarmonie sexuală); probleme familiale și destrămarea familiei; lipsa partenerilor sexuali din diferite cauze, inclusiv a problemelor fiziologice și anatomice; inerția experienței sexuale premature; defectele socializării sexuale; factorii psihologici (spre exemplu, frica ratării sexuale).

Efecte similare au și diferențele considerabile existente dintre manifestarea sexualității bărbaților și

cea a femeilor. Astfel, savantul rus I. Kon consideră că diferența principală dintre sexe constă în faptul că bărbații au libidoul mai mare decât femeile și rezervele erotice ale bărbaților, respectiv importanța acestui domeniu al vieții pentru dânsii, nu scade cu vârsta, în timp ce viața sexuală descrește efectiv, pe când libidoul femeilor descrește pe măsura încetării vieții sexuale reale [10, p. 227].

Necesitățile sexuale, în toată complexitatea manifestărilor sale, influențează asupra formării așa numitei „piețe”, în care, pe de o parte, se solicită căutarea rapidă a prestațiilor bazate pe servicii sexuale, de regulă calificate și fără de refuz, iar pe de altă parte, apare oferta (disponibilitatea) de satisfacere a respectivelor necesități. Este important de menționat, în contextul abordat, că această „piață” a existat și va exista întotdeauna, precum sunt eterne și inevitabile necesitățile ce stau la baza existenței acesteia.

Prin urmare, necesitățile, îndeosebi poftele sexuale nesatisfăcute, constituie o verigă importantă în determinarea infracțiunilor care implică exploatarea sexuală. Amploarea și dinamica acestora influențează radical tendința pieței serviciilor sexuale. În ceea ce privește problema traficului de ființe umane în scop de exploatare sexuală, Organizația Națiunilor Unite, cu mai mult timp în urmă, și-a concentrat atenția asupra fenomenului investigat în cadrul unuia dintre forurile sale, unde se menționa că strategiile îndreptate spre prevenirea traficului de ființe umane trebuie să vizeze cererea ca una dintre cauzele principale ale acestui fenomen [11]. La asemenea abordare poate fi adăugat faptul că cererea nu este o simplă cauză a exploatării sexuale, ci constituie un impuls declanșator, fără de care tot mecanismul infracțional al așa-zisei „industrii sexuale” își pierde sensul, în cele din urmă destrămându-se.

Totodată, este necesar să ținem cont de faptul că cererea și elementele sale componente constituie niște categorii complexe, mixte, în funcție de conținutul și subiecții cererii, dar și în funcție de natura necesităților ce se află la baza cererii. În acest context, vom reflecta succint cele mai

importante aspecte ale problemei vizate.

Astfel, este important de a începe cu caracteristica grupurilor sociale care s-au format în perioada de independență a Republicii Moldova (post-sovietică), spre care este orientată piața sus-menționată. În viziunea noastră, categoriile de persoane implicate în relațiile acestei piețe ilegale pot fi considerate consumatori ai serviciilor sexuale prestate, inclusiv de către victimele exploatării și traficului de ființe umane efectuate în acest scop.

Primul grup îl reprezintă persoanele cu un statut social înalt, care se caracterizează printr-un nivel sporit de bunăstare materială și standarde înalte de consumator. Al doilea grup include unii reprezentanți ai „clasei medii” cu diferite statuate sociale și profesionale, nivel de venituri și standarde medii sau chiar reduse de consumator. Grupul al treilea este constituit din reprezentanții păturilor sociale vulnerabile și instabile care nu au reușit să se adapteze la noile condiții. Este vorba despre șomeri, persoane cu dizabilități, persoane fără studii și anumite abilități profesionale, care se caracterizează prin statut social și profesional scăzut, inclusiv nivel de venituri și standarde reduse de consumator.

În contextul celor expuse, este necesar de menționat că criteriul evidențierii acestor grupuri nu se reduce doar la niște indicatori statistici formali, cum ar fi sexul, vârsta, profesia etc., ci este constituit dintr-o totalitate de parametri tipici grupurilor respective de persoane, fiind vorba, în primul rând, de statutul lor socio-profesional, de situația materială și standardele de consumator.

Bineînțeles că apartenența la un anumit grup determină calitatea și costul serviciilor solicitate și, respectiv, achitarea lor, începând cu cele „exclusive” până la cele mai cinice.

Un loc deosebit în sistemul determinantelor exploatării sexuale îi revine factorilor de natură victimologică. În particular, dacă vorbim despre cauzele „prosperării” pieței serviciilor sexuale, trebuie de menționat poziția femeilor în societate ca o problemă socială separată.

Mai multe investigații în dome-

niul psihologiei denotă că femeilor, inclusiv adolescentelor, le este specifică tendința spre solitudine. Ele se concentrează într-o măsură mai mare asupra retrăirilor proprii, aprofundându-se în lumea lor lăuntrică [12, p. 6]. Psihicul femeilor este mult mai vulnerabil, ele ajungând mai rapid în stare de nevroză, iar cele retrăite lăsând amprente mult mai profunde [13, p. 34].

Datele statistice relevă faptul că femeile devin mai des șomere decât bărbații, care părăsesc serviciul din inițiativă proprie, iar femeile – în legătură cu reducerea de personal, reorganizarea sau lichidarea întreprinderii [14, p.p. 142-143]. De regulă, femeile care au un serviciu primesc un salariu mai mic în comparație cu bărbații, deoarece lucrează în domeniul bugetare sau în cele neprofitabile ale economiei.

Astfel, conform datelor statisticii oficiale, în Republica Moldova peste 30% din femei lucrează în domeniul educației, sănătății, agriculturii și prestare de diverse servicii, domenii unde salariul mediu lunar este cel mai mic [15]. În ansamblu, nivelul calificării profesionale al femeilor este mai mare decât cel al bărbaților.

Vizionarea filmelor, uneori cu un conținut dubios, care propagă violența și imoralitatea, precum și petrecerea fără rost a timpului cu prietenii, înlocuiesc multora dintre adolescente vizitarea instituțiilor culturale care le-ar dezvolta spiritualicește. Acest fapt, în cele din urmă, contribuie la cultivarea unor interese de consum și anume dorința de a deveni bogată, a avea mulți bani, săvârșind în acest scop diverse fapte infracționale [16, p. 81].

Femeia, după natura sa, este expusă stresului mai frecvent decât bărbații. Ele retrăiesc mai profund și mai acut conflictele, divorțurile și organizarea proastă a vieții personale. La rândul lor, toate acestea conduc spre lipsa unei prognoze adecvate asupra consecințelor, provocarea frecventă a conflictelor, reacții spontane în situații de criză, subordonarea totală față de emoții și, ca urmare, lipsa fricii față de pedeapsă. O semnificație decisivă în astfel de situații îi revine orientării antisociale a personalității, sistemului său valoric și

necesităților.

Ceea ce în privința femeilor se consideră un comportament deviat de la normă, în privința bărbaților acesta a căpătat statut de normă (fumatul, consumul de alcool, neglijarea obligațiilor părintești, violența etc.). Avortul, în spatele căruia deseori stă bărbatul, este atribuit în mare parte doar femeii. Adesea femeile devin victime ale acestei contradicții culturale.

Diminuarea semnificativă a controlului social asupra comportamentului femeilor este caracteristic pentru timpurile actuale ca urmare a ritmurilor accelerate de urbanizare, emancipare, feminizare, migrație în masă, problemelor locale etc. De fapt, are loc aservirea femeii cu toate viciile omenirii.

Procesele negative enumerate au loc pe fundalul propagandei violenței, cruzimii, accesibilității sexuale a femeilor și a bărbaților. Acești factori necesită a fi relevați, deoarece în procesul unei astfel de comunicări are loc o contaminare a femeilor, în special tinere, asimilarea de către ele a unor valori și stereotipuri negative, familiarizarea cu un mod de viață asocial. Deseori, ele stabilesc legături strânse cu infractorii și ajung completamente sub influența lor (în-deosebi sub influența liderilor mediului criminal), fapt care constituie o premisă pentru activitatea lor criminală de lungă durată. În prezent, deosebit de vulnerabilă este situația social-economică a femeilor tinere din familiile sărace.

Combiția dintre explozia sărăciei, șomajului, schimbarea sistemului de control social, deschiderea bruscă către țările occidentale, privatizarea economiei a avut consecințe directe și indirecte care au determinat o înrăutățire a modului în care femeile sunt tratate în anumite contexte sociale. Astfel, privatizarea economiei a determinat, ca efect secundar, dezvoltarea unor caracteristici specifice capitalismului „sălbatic”, fiind raportate cazuri în care femeile reprezintă victimele favorite ale unei largi game de abuzuri. Noile relații de putere nu au fost corelate și contrabalansate cu măsuri de protecție socială și cu o funcționare coresponsuzătoare a administrației și

justiției. Stresul social generat de veniturile mici, șomaj, riscurile implicate de noul sistem economic a sporit nivelul agresivității și al violenței sociale, iar femeile au atras ca un magnet agresivitatea acumulată.

Potrivit savantului V. Kudreavțev, în prezent nimeni nu are îndoieli referitor la faptul că în societate au devenit răspândite fenomenele și procesele care destabilizează relațiile dintre persoane, care provoacă învrăjbirea lor, nesiguranța în sine și situația sa socială, în viitorul său, nemulțumirea de prezentul său, izolare, care se răsfrânge extrem de negativ asupra moralității. Totodată, femeile resimt și retrăiesc tensiunile existente, problemele sociale, conflictualitatea, ele sunt mai sensibile și mai vulnerabile [17, p. 308].

Anume lor le revin obligațiunile importante de asigurare a familiei cu produse alimentare, îngrijire și educare a copiilor etc. De aceea, ele reacționează bolnăvicios la orice procese nefavorabile care amenință familia și, în special, copiii.

Este relevantă și situația nefavorabilă pe care o au femeile tinere din familiile vulnerabile, cărora practic le este limitat accesul la anumite lucruri scumpe și diverse obiecte prestigioase. Totodată, grație televiziunii, presei și mobilității sociale gradul de informare al lor despre aceste bunuri este destul de ridicat, în consecință apare sentimentul de invidie, dar și cel de nedreptățire și neglijare. Aceste cauze le determină pe unele dintre ele să practice prostituția, iar înverșunarea și agresivitatea manifestată deseori apar ca mijloace de compensare psihologică a umilințelor retrăite.

În acest context, N. Averina a intervievat 250 de prostituate și a constatat că 49 din ele (19,6%) au menționat că scopul practicării prostituției, pe lângă posibilitatea de satisfacere a necesităților materiale, rezidă și în satisfacerea deplină a poftei sexuale în urma contactelor sexuale cu un număr mare de bărbați [18].

În prezent, nu sunt pe deplin conștientizate de către societate consecințele devalorizării valorilor morale tradiționale și înlocuirea lor cu valori străine culturii noastre. Publicitatea și tirajarea în presă a formelor

de comportament deviant, care erau considerate tradițional ca fiind inacceptabile sub aspect moral (prostituția, perversiunile sexuale, proxenetismul, narcomania, exploatarea sexuală a femeilor și copiilor etc.), creează impresia de a fi ceva firesc. Prin urmare, se dezvoltă o atitudine tolerantă a societății față de diferite patologii sociale și fiziologice. Ceea ce anterior era respins ca absolut inacceptabil sau era dezaprobat, în prezent este elogiât de presă, televiziune, este legitimat în discursurile politicianilor și apărătorilor drepturilor omului [16, p. 84].

Cu toate acestea, în majorarea cazurilor practicarea prostituției de către femeile tinere se explică prin tendința lor de a avea câștiguri ușoare și mari în condițiile existenței unor dificultăți la angajarea în câmpul muncii. Acest gen de activitate este atractiv, în special pentru femeile care nu au o profesie sau vechime în muncă. Încă C. Lombroso și G. Ferrero menționau că „acolo unde femeia devine prostituată, cauza faptului dat nu constă în lascivitate, dar în lipsa sentimentului de moralitate. Femeile care nu se jonează și care nu conștientizează dezonorarea viciului său și au o predispunere bolnăvicioasă față de tot ce este interzis, pășesc pe calea desfrâului, deoarece acesta le creează impresia unei vieți ușoare fără a depune careva eforturi [19, p. 19].

Specialiștii din cadrul Euro-polului au identificat mai mulți factori criminogeni care determină unele categorii de persoane, îndeosebi femei, să părăsească țara sau să migreze în alte localități, în consecință nimerind în capcanele afaceriștilor din așa numita „industrie sexuală”: șomajul sau lipsa posibilităților de angajare oficială în serviciu; limitarea accesului femeilor pe piața muncii; existența multor solicitări pentru forța de muncă ieftină; sărăcia, condiționată de salarii și pensii mici; calitatea și/sau nivelul de trai scăzut; insuficiența studiilor sau necorespunderea acestora anumitor cerințe; discriminarea în funcție de sex sau alt tip de discriminare; tendința de evitare a urmării penale, a conflictelor în familie sau a violenței; posibilitatea de obținere a locului de muncă pes-

te hotare; existența ofertelor pentru persoanele implicate în domeniul industriei sexuale și remunerarea mai mare pentru practicarea prostituției; calamitățile naturale și mediul înconjurător nefavorabil; prezența unor percepții eronate despre unele condiții mai bune care există în alte locuri [20, p. 37].

Totodată, printre cauzele și condițiile ce stau la baza prosperării traficului de ființe umane în scop de exploatare sexuală se află nu doar împrejurările nefavorabile din mediul social al femeilor. Este foarte bine cunoscut că în asemenea cazuri factorii stimulatori sunt reprezentați deseori de frivolitate (spre exemplu, dorința femeii tinere de a deveni recunoscută o duce spre diverse agenții de modele extrem de dubioase; pasiunea de a se vedea pe ecranul televizorului o poate determina să participe în filmele porno etc.).

În același timp, nu trebuie de negat și rolul hipersexualității unor femei. Evident că hipersexualitatea, în lipsa unei corelații cu alți factori stimulatori, generează rareori alegerea profesiei de prostituată. Majoritatea femeilor sunt determinate spre astfel de activitate din cauza nevoilor sau necazurilor în care s-au pomenit, iar de acest fapt infractorii profită de cele mai multe ori. De menționat că procesele nefavorabile au un efect mai mare asupra femeilor și copiilor, întrucât aceștia fac parte din cele mai vulnerabile pătri ale populației. Despre aceasta ne vorbește și poziția conștiinței sociale cu privire la rolul femeii în societate.

După cum este bine cunoscut, exploatarea femeilor și copiilor este un fenomen vechi pentru comunitatea mondială, inclusiv pentru Republica Moldova, condiționată de premisele istorice formate pe parcursul evoluției sale. În pofida unor diferențe ce țin de tradițiile religioase, socio-culturale și de nivelul de dezvoltare economică a diferitor state, rămâne totuși a fi comună conștiința socială formată de-a lungul veacurilor, în care femeii îi revenea rolul unei slave, iar bărbatului – rolul de domnitor. Întru justificarea unor forme ale poziției dependente a femeilor, unii savanți [19, p. 20] înaintau teoria despre faptul că tendința spre starea de sclavie

este un element caracteristic psihologiei femeilor.

Pot exista mai multe viziuni cu referire la corectitudinea sau incorectitudinea interpretării acestei probleme. Însă, e foarte dificil de contestat faptul că femeia contemporană este nevoită să trăiască în lumea bărbaților și să suporte toate efectele negative pe care le provoacă respectiva poziție. Bineînțeles că aceasta este și una dintre sursele victimizării feminine, ilustrată cel mai bine prin soarta pe care o au slavele „industriei sexuale”.

Specialiștii în domeniu evidențiază mai mulți factori care influențează asupra victimizării femeilor în urma exploatării sexuale. La cele menționate mai sus poate fi adăugată frica femeilor și a copiilor care au nimerit în mâinile exploatarelor, precum și revanșa din partea acestora în cazul refuzului de a le îndeplini voința. Majoritatea victimelor sunt sigure de faptul că amenințările vor fi realizate atât în privința lor, cât și în privința prietenilor, apropiaților sau a rudelor apropiate ale acestora.

Mai mult decât atât, victimele sunt sigure de impunătatea celor vinovați, lucru care într-un anumit număr de cazuri este întemeiat, deoarece toți cunosc că mulți funcționari corupți camuflează exploatarea și așa numiții „vanzători de marfă vie”. Aceste împrejurări influențează asupra faptului că o mare parte dintre victime refuză să colaboreze cu reprezentanții organelor de drept, fapt prin care se explică prosperarea acestui gen de activitate criminală.

Concluzii. În urma cercetării realizate s-a constatat că impactul negativ, intensiv și îndelungat asupra victimelor din partea exploatarelor, manifestat prin intimidarea, înjosirea demnității umane, aplicarea diferitor tipuri de violență, adică crearea unei situații aspre de traumatizare a psihicului a influențat apariția diferitor dereglări ale stării psihice a victimelor. Studiarea materialelor cauzelor penale a arătat că printre victime erau persoane cu diferite probleme de sănătate, inclusiv legate de dereglările psihice. În rezultatul acestei stări deosebit de vulnerabile, deseori victimele nu erau în stare să evalueze adecvat ambianța în care s-au

pomenit, propriile posibilități de autoprotecție, nici chiar căile reale de ieșire din situația creată, cum ar fi, de exemplu, posibilitatea de a apela după ajutor organelor de drept sau persoanele cunoscute.

Majoritatea victimelor exploatării sexuale se tem de divulgare și prejudiciată socială, deoarece sunt supuse nu doar violenței și amenințărilor fizice, ci și șantajului din partea infractorilor. Ca și în cazul victimelor violului, ele conștientizează faptul că au devenit victime ale infracțiunii care afectează una dintre cele mai intime domenii ale vieții personale umane, iar opinia publică înrădăcinată, care deseori recunoaște victimele infracțiunilor sexuale vinovate din punct de vedere moral, generează concluzia că însăși victimele se consideră vinovate și, respectiv, nedemne de protecție. Îndeosebi sunt expuse acestor opinii victimele tinere ale exploatării sexuale care, în pofida diferitor factori (în primul rând a vârstei), nu pot evalua obiectiv și critic starea lor în care s-au pomenit.

În afară de aceasta, unii psihologi consideră că un factor important al victimizării persoanelor este violența sexuală suferită în copilărie, în rezultatul căreia victimele care manifestă atitudine indiferentă sau invers – interes sporit față de sex, încearcă astfel să inhibe sentimentele de vină și dezgust trăite și apărute în urma stimulării sexuale prea timpurii [21, p. 71].

Referințe bibliografice

- Gladchi Gh. Criminologie generală. Chișinău: Museum, 2001, 312 p.
- Giurgiu N. Elemente de criminologie. Iași: Editura Fundației „Chemarea”, 1992, 311 p.
- Decision No. 557/Rev. 1 of 7 July 2005. OSCE Action Plan to Combat Trafficking in Human Beings. În: <http://www.osce.org/pc/15944?download=true> (accesat la 29.11.2016).
- Решение № 557 от 24 июля 2003 г., О плане действий ОБСЕ по борьбе с торговлей людьми. În: Противодетские торговле людьми: Сборник нормативных правовых документов. Москва, 2004.
- Бродченко О.И. Психологические особенности потерпевших при расследовании преступлений, связанных с торговлей людьми (аналитический обзор). În: Прикладная юридическая психология, 2009, № 4, 163 с.
- Larii Iu. Criminologie. Chișinău: Tipogr. „Elena V.I.”, 2004, 150 p.
- Социальная психология. Учебное пособие. Отв. ред. А.Л. Журавлев. Москва: PerSe, 2002, 351 с.
- Дилигенский Г.Г. Некоторые методологические проблемы исследования психологии больших групп. Методологические проблемы социальной психологии. Отв. ред. Е.В. Шорохова. Москва: Наука, 1975, 329 с.
- Психология. Словарь. 2-е изд., испр. и доп. Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. Москва: Политиздат, 1990, 494 с.
- Кон И.С. Введение в сексологию. Москва: Медицина, 1989, 336 с.
- Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking. The Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights. New York, 1-26 July 2002. În: <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Traffickingen.pdf> (accesat la 30.11.2016).
- Тимошенко Л. В семье растет дочь. Москва: Знание, 1978, 96 с.
- Тимошенко Л. Воспитание старшеклассниц. Москва: Просвещение, 1983, 144 с.
- Российский статистический ежегодник. Статистический сборник. 2009: Стат.сб./Росстат. - P76. Москва, 2009, 795 с.
- Procentul de femei angajate în câmpul muncii. În: <http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/search/?searchquery=procentul%20de%20femei%20angajate%20in%20cimpul%20muncii&rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774> (accesat la 08.12.2016).
- Dragomir M.C. Criminalitatea feminină. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2014, 160 p.
- Криминология: Учебник. Под ред. В.Н. Кудрявцева и В.Е. Эминова. Москва: Юристъ, 1997, 512 с.
- Аверина Н.А. Криминологическое изучение и предупреждение органами внутренних дел проституции. Дис. ... канд. юрид. наук. Москва: Юридический институт МВД России, 1994, 231 с.
- Ломброзо Ч., Ферреро Г. Женская проституция. Москва: Проспект, 1915, 216 с.
- Князев В.В., Сазонова Н.И. Проблемы противодействия торговле людьми за рубежом. Учебное пособие. Москва: ВНИИ МВД России, 2010, 115 с.
- Соколова Е.Т., Ильина С.В. Роль эмоционального опыта жертв насилия для самоидентичности женщин, занимающихся проституцией. В: Психологический журнал, 2000, Т. 21, № 5, с. 70-81.

Iurie Larii, doctor,
conferențiar universitar, director
al Departamentului de Știință,
dezvoltare și cooperare a
proiectelor al Academiei «Ștefan
cel Mare» a MAI
e-mail: iurielarii72@gmail.com
phone: 022725133
Oleg Pohilă, doctorand

Iurie Larii, phd, associate
professor, director of the
Department of science, projects
development and cooperation of
the Academy “Ștefan cel Mare”
of MIA
Oleg Pohilă, doctoral student
e-mail: oleg.pohila@gmail.com
phone: 022725176